

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини»
вибіркових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Облік і аудит

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.21 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу
Протокол від 22.09.21 № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.09.21 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління, протокол
від 31.08.21 № 1

Розробники:

викладач циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к.п.н.,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Носач І.В.
викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст вищої
категорії, викладач – методист Бондаренко Л.Ф.

Рецензенти:

1. Голова циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к.е.н.,
спеціаліст вищої категорії, викладач – методист, Цимбалістова О.А.
2. Професор кафедри бізнес адміністрування, маркетингу і туризму
Кременчуцького національного університету імені Михайла
Остроградського, д.е.н., професор Дружиніна В.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва напрямку підготовки, спеціальності, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3,0 Загальна кількість годин - 90 Кількість тем - 13	<u>07</u> <u>Управління та адміністрування</u> ; (шифр галузі) (назва галузі знань) <u>071</u> <u>Облік і оподаткування</u> ; (код напрямку) (назва напрямку підготовки або спеціальності) <u>бакалавр</u> (назва сво)	Навчальний курс <u>4</u> (номер) Семестр <u>7</u> (номер) Види контролю: <u>залік</u> (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
Денна форма навчання		Заочна форма навчання
Лекції - <u>26</u> (години)		Лекції - <u>8</u> (години)
Семінарські заняття - <u>0</u> (години)		Семінарські заняття - <u>0</u> (години)
Практичні заняття - <u>20</u> (години)		Практичні заняття - <u>2</u> (години)
Лабораторні заняття - <u>-</u> (години)		Лабораторні заняття - <u>-</u> (години)
Самостійна робота - <u>44</u> (години)		Самостійна робота - <u>80</u> (години)
Індивідуальні завдання:		Індивідуальні завдання:
Курсова робота _____ (кількість, № семестру)		Курсова робота _____ (кількість, № семестру)
Реферати <u>1, 7</u> (кількість, № семестру)		Реферати - _____ (кількість, № семестру)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини» є дослідження наукових основ, теоретичних, методичних положень та практичного досвіду в сфері управління людськими ресурсами – формування та раціональне використання трудового потенціалу кожної людини і суспільства при створення нових соціально-трудових відносин в умовах ринкової економіки.

Завдання: висвітлення теоретичних аспектів сучасних проблем економіки праці та формування знань з питань регулювання соціально – трудових відносин; формування у студентів практичних навичок і вмінь до управління працею; розвиток здібностей до науково – дослідної роботи, самостійності і відсутності.

Міждисциплінарні зв'язки: ґрунтується на знаннях, отриманих під час вивчення таких дисциплін, як «Політична економіка», «Мікроекономіка», «Фінанси», «Гроші та кредит», «Економіка підприємств» »; забезпечує базу для засвоєння матеріалу з дисциплін «Фінансовий облік II», «Управлінський облік», «Звітність підприємств», «Облік у банках», «Інформаційні системи і

технології в обліку та аудиті», «Аудит».

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- теоретичні основи економіки праці в масштабі країни, галузі, підприємства (організації, установи);
- особливості відтворення трудових ресурсів и трудового потенціалу;
- особливості формування й функціонування соціально-трудових відносин на різних рівнях управління;
- основні підходи до оцінки ефективності й продуктивності праці, фактори й резерви її зростання;
- особливості оплати праці на підприємствах різних форм власності та механізмів господарювання;
- основні Закони України в сфері регулювання соціально-трудових відносин;
- загальні поняття рівня життя населення та соціальних гарантій працівникам у ринковій економіці;
- міжнародний досвід регулювання соціально-трудових відносин, заробітної плати й доходів.

вміти:

- визначати показники продуктивності праці, визначати резерви її зростання на підприємстві;
- прогнозувати та регулювати рівень продуктивності праці на підприємствах;
- визначати заробітну плату працівників та формувати фонд оплати праці;
- вивчати та використовувати досвід розвинутих країн щодо забезпечення високої ефективності праці та прогресивних методів організації та оплати праці.

Програмні компетентності:

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Фахові компетентності (ФК)	ФК-03	Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА №1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни

Еволюція поглядів на категорію «праця». Праця як об'єкт вивчення дисципліни. Предмет і завдання дисципліни.

ТЕМА №2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства

Населення, показники його чисельності, складу та структури. Трудові ресурси: сутність та показники виміру. Трудовий потенціал: поняття, структура і показники оцінки.

ТЕМА №3. Соціально-трудові відносини як система

Сутність соціально-трудових відносин. Типи соціально-трудових відносин. Фактори формування і розвитку соціально-трудових відносин. Механізм функціонування системи соціально-економічних відносин.

ТЕМА №4. Соціальне партнерство

Сутність, принципи й організація соціального партнерства. Об'єднання підприємств на ринку праці. Роль профспілок у соціально-трудових відносинах. Держава в системі соціального партнерства.

ТЕМА №5. Ринок праці та його регулювання

Поняття ринку праці, його елементи. Класифікація та сегментація ринку праці. Функції та моделі ринку праці.

ТЕМА №6. Соціально-трудові відносини зайнятості

Форми і види зайнятості. Форми безробіття. Регулювання зайнятості і державна політика в цій сфері.

ТЕМА №7. Організація і нормування праці

Поняття, зміст і завдання організації праці. Трудовий процес. Об'єкти нормування праці. Робочий час та режим праці та відпочинку. Нормування праці.

ТЕМА №8. Продуктивність і ефективність праці

Ефективність праці: зміст та критерії оцінки. Поняття і значення продуктивності праці. Показники і методи вимірювання продуктивності праці. Управління продуктивністю праці на підприємстві.

ТЕМА №9. Політика доходів і оплата праці

Формування політики доходів в організаціях. Сутність заробітної плати як економічної категорії. Види, форми і системи оплати праці на підприємстві. Формування фонду оплати праці на підприємствах.

ТЕМА №10. Планування праці

Сутність планування праці. Методичні основи планування продуктивності праці. Планування і аналіз чисельності працівників. Планування і аналіз заробітної плати. Планування кар'єри.

ТЕМА №11. Аналіз, звітність і аудит у сфері праці

Звітність з праці та нормативні документи. Сутність і мета аудиту у трудовій сфері. Проведення аудиторської перевірки. Обробка й аналіз інформації.

ТЕМА №12. Моніторинг соціально-трудової сфери

Моніторинг стану соціально-трудової сфери. Моніторинг оплати праці,

доходів і рівня життя. Моніторинг умов та охорони праці і соціально-психологічного клімату у трудових колективах.

ТЕМА №13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин

Створення, розвиток і завдання Міжнародної організації праці. Структура Міжнародної організації праці і її основні документи. Методи роботи Міжнародної організації праці й основні сфери діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1. Об’єкт, предмет і завдання дисципліни	7	2	-	1	-	4	К/р на 15 хвил.
Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	7	2	-	1	-	4	К/р на 15 хвил.
Тема 3. Соціально-трудові відносини як система	8	2	-	2	-	4	К/р на 15 хвил.
Тема 4. Соціальне партнерство	8	2	-	2	-	4	К/р на 15 хвил.
Тема 5. Ринок праці та його регулювання	8	2	-	2	-	4	К/р на 15 хвил.
Тема 6. Соціально-трудові відносини зайнятості	8	2	-	2	-	4	К/р на 15 хвил.
Тема 7. Організація і нормування праці	8	2	-	2	-	4	К/р на 15 хвил.
Тема 8. Продуктивність і ефективність праці	8	2	-	2	-	4	К/р на 15 хвил.
Тема 9. Політика доходів і оплата праці	8	2	-	2	-	4	К/р на 15 хвил.
Тема 10. Планування праці	5	2	-	1	-	2	К/р на 15 хвил.
Тема 11. Аналіз, звітність і аудит у сфері праці	5	2	-	1	-	2	К/р на 15 хвил.
Тема 12. Моніторинг соціально-трудової сфери	5	2	-	1	-	2	К/р на 15 хвил.
Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин	5	2	-	1	-	2	К/р на 15 хвил.
Всього за семестр № 7:	90	26	-	20	-	44	залік

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1. Об’єкт, предмет і завдання дисципліни	7	1	-	-	-	6	К/р на 15 хвил.
Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	7	1	-	-	-	6	К/р на 15 хвил.
Тема 3. Соціально-трудові відносини як система	7	1	-	-	-	6	К/р на 15 хвил.
Тема 4. Соціальне партнерство	7	1	-	-	-	6	К/р на 15 хвил.
Тема 5. Ринок праці та його регулювання	7	1	-	-	-	6	К/р на 15 хвил.
Тема 6. Соціально-трудові відносини зайнятості	7	1	-	-	-	6	К/р на 15 хвил.
Тема 7. Організація і нормування праці	7	-	-	1	-	6	К/р на 15 хвил.
Тема 8. Продуктивність і ефективність праці	7	-	-	1	-	6	К/р на 15 хвил.
Тема 9. Політика доходів і оплата праці	7	1	-	-	-	6	К/р на 15 хвил.
Тема 10. Планування праці	7	1	-	-	-	6	К/р на 15 хвил.
Тема 11. Аналіз, звітність і аудит у сфері праці	6	-	-	-	-	6	К/р на 15 хвил.
Тема 12. Моніторинг соціально-трудової сфери	6	-	-	-	-	6	К/р на 15 хвил.
Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин	8	-	-	-	-	8	К/р на 15 хвил.
Всього за семестр № 7:	90	8	-	2	-	80	залік

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література
Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни		1 (с. 9-17), 4 (с. 8-18), 10 (с. 8-21)
—	Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою. <i>Питання для самостійного вивчення: «Предмет і завдання дисципліни»</i>	

	<p>Питання для самоконтролю знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте сутність праці. 2. Розкрийте соціально-економічні аспекти процесу праці. 3. Розкрийте характер праці та її ознаки. 4. Охарактеризуйте предмет дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини». 5. Окресліть завдання дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини». 6. Що являє собою зміст дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини»? 	
Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства		1 (с. 79-97), 4 (с. 20-29)
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p><i>Питання для самостійного вивчення: «Трудовий потенціал: поняття, структура і показники оцінки»</i></p> <p>Питання для самоконтролю знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте населення як суб'єкт економічних та соціальних відносин. 2. Які види руху населення? 3. Що означає поняття «трудовий потенціал»? 4. Що являє собою структура трудового потенціалу? 5. Назвіть показники оцінки трудового потенціалу? 	
Тема 3. Соціально-трудові відносини як система		1 (с. 65-75), 4 (с. 29-55), 10 (с. 218-234)
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p><i>Питання для самостійного вивчення: «Механізм функціонування системи соціально-економічних відносин»</i></p> <p>Питання для самоконтролю знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В чому полягає якість соціально-трудових відносин? 2. Що означає термін «якість життя»? 3. Охарактеризуйте суспільне регулювання процесу становлення соціально-трудових відносин 4. Як відбувається програмно-нормативна регламентація соціально-трудових відносин? 5. Окресліть основні методи реалізації соціальних програм 	
Тема 4. Соціальне партнерство		
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p><i>Питання для самостійного вивчення: «Держава в системі соціального партнерства»</i></p> <p>Питання для самоконтролю знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які функції виконує держава в системі соціального партнерства? 2. Окресліть роль держави як незалежного регулятора системи соціально-трудових відносин. 3. Як ступінь втручання держави впливає на соціально-економічні відносини? 4. Наведіть приклади жорстких та гнучких форм впливу держави на соціально-економічні відносини. 	1 (с. 153-171), 4 (с. 55-72), 10 (с. 235-247)
Тема 5. Ринок праці та його регулювання		

—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p><i>Питання для самостійного вивчення: «Функції та моделі ринку праці»</i></p> <p>Питання для самоконтролю знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Окресліть основні функції сучасного ринку праці. 2. Охарактеризуйте основні підходи та критерії щодо визначення моделей ринку праці. 3. Охарактеризуйте американську модель ринку праці.. 4. Охарактеризуйте японську модель ринку праці. 5. Охарактеризуйте шведську модель ринку праці. 	<p>1 (с. 105-121), 4 (с. 73-82), 10 (с. 25-46)</p>
Тема 6. Соціально-трудові відносини зайнятості		
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p><i>Питання для самостійного вивчення: «Регулювання зайнятості і державна політика в цій сфері»</i></p> <p>Питання для самоконтролю знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які принципи, стратегічна мета та тактичні завдання державної політики України в галузі зайнятості? 2. На яких основних засадах ґрунтується державна політика України щодо зайнятості населення? 3. З яких ієрархічних рівнів складається система державного регулювання зайнятості? Дайте коротку характеристику кожному з них. 4. Які основні функції Державної служби зайнятості? 5. Яка мета розроблення державних, регіональних програм зайнятості? 	<p>1 (с. 127-147), 4 (с. 83-98)</p>
Тема 7. Організація і нормування праці		
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p><i>Питання для самостійного вивчення: «Нормування праці»</i></p> <p>Питання для самоконтролю знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Окресліть суть і значення нормування праці. 2. Що означає поняття «норми праці»? 3. Назвіть основні об'єкти нормування праці. 4. Які існують види норм? Як їх класифікують? 5. Узагальніть основні системи нормативів і норм праці. 6. Як здійснюється класифікація витрат робочого часу? 7. Які існують методи нормування трудових процесів? 	<p>1 (с. 287-301), 4 (с. 99-120), 10 (с. 47-86)</p>
Тема 8. Продуктивність і ефективність праці		
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p><i>Питання для самостійного вивчення: «Управління продуктивністю праці на підприємстві»</i></p> <p>Питання для самоконтролю знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Окресліть сутність програм управління продуктивністю праці на підприємстві. 2. Як здійснюється вимірювання та оцінка досягнутого рівня продуктивності на підприємстві? 3. Яким чином реалізується пошук і аналіз резервів? 	<p>4 (с. 12-132), 10 (с. 87-114)</p>

	<p>4. В чому полягає розробка систем мотивації працівників?</p> <p>5. Як здійснюється контроль за реалізацією заходів, передбачених програмою управління продуктивністю праці?</p> <p>6. Як здійснюється вимірювання та оцінка реального впливу реалізованих заходів на зростання продуктивності праці?</p>	
Тема 9. Політика доходів і оплата праці		
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p><i>Питання для самостійного вивчення: «Формування фонду оплати праці на підприємствах»</i></p> <p>Питання для самоконтролю знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке фонд оплати праці? 2. Назвіть основні складові фонду оплати праці на підприємстві 3. Назвіть основні складові основної заробітної плати. 4. Назвіть основні складові додаткової заробітної плати. 5. Що відноситься до інших заохочувальних та компенсаційних виплат? 6. Назвіть основні джерела коштів на оплату праці. 	<p>4 (с. 133-158), 10 (с. 115-142)</p>
Тема 10. Планування праці		
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p><i>Питання для самостійного вивчення: «Планування кар'єри»</i></p> <p>Питання для самоконтролю знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В яких процесах, з точки зору робітника, виражається його бачення кар'єри? 2. На які два види може бути розділена кар'єра? В чому полягає їхня різниця? 3. Назвіть суб'єктів планування професійної кар'єри. 4. Які зміни відбулися із процесом кар'єри у багатьох сучасних сферах діяльності? 5. Які існують три групи параметрів кар'єри? 6. Що передбачає взаємодія професійної та внутрішньоорганізаційної кар'єри? 7. Як Ви розумієте слово «кар'єра»? Які для Вас існують цілі кар'єри? 8. Що є завданнями індивідуального планування кар'єри? 9. Охарактеризуйте «подвійні сходи кар'єри». 	<p>1 (с. 235-252), 4 (с. 159-183), 10 (с. 248-265)</p>
Тема 11. Аналіз, звітність і аудит у сфері праці		
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p><i>Питання для самостійного вивчення: «Обробка й аналіз інформації»</i></p> <p>Питання для самоконтролю знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Окресліть основні методи отримання обґрунтованої оцінки організації праці? 2. Чи можливо дати оцінку ефективності управлінських заходів у вартісному вимірі? 3. Як здійснити аналіз показників плинності кадрів? 4. Як здійснюється аналіз й оцінка втрати робочого часу в процесі 	<p>1 (с. 261-279), 4 (с. 245-253), 10 (с. 173-217)</p>

	аудиту ефективності використання фонду робочого часу? 5. Як здійснюється оцінка показників ефективності використання робочого часу?	
Тема 12. Моніторинг соціально-трудової сфери		
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p><i>Питання для самостійного вивчення: «Моніторинг умов та охорони праці і соціально-психологічного клімату у трудових колективах»</i></p> <p>Питання для самоконтролю знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У чому полягає моніторинг умов праці? 2. Назвіть основні напрями моніторингу охорони праці? 3. Чим характеризується соціально-психологічний клімат у трудових колективах? 4. Чим забезпечується соціально-психологічна сумісність членів трудового колективу? 5. Яка мета моніторингу соціально-психологічного клімату у трудових колективах? 	4 (с. 254-262), 10 (с. 143-172)
Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин		
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p><i>Питання для самостійного вивчення: «Методи роботи Міжнародної організації праці й основні сфери діяльності»</i></p> <p>Питання для самоконтролю знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке трипартизм? 2. В чому полягає нормотворча діяльність Міжнародної організації праці? 3. Охарактеризуйте міжнародне технічне співробітництво як метод роботи Міжнародної організації праці? 4. Яким чином МОП здійснює вплив на соціальний захист жінок, молоді, інвалідів, працівників-мігрантів? 	1 (с. 312), 4 (с. 263-274), 10 (с. 230-231)

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Еволюція поглядів на категорію «праця»
2. Праця як об'єкт вивчення дисципліни. Предмет і завдання дисципліни
3. Характеристика та динаміка змін у структурі населення України та світового співтовариства
4. Трудові ресурси: сутність та показники виміру
5. Трудовий потенціал: поняття, структура і показники оцінки
6. Ринок праці: поняття, функції та підходи до його диференціації
7. Структура, механізм функціонування та регулювання ринку праці
8. Форми і види зайнятості.
9. Форми безробіття
10. Регулювання зайнятості і державна політика в цій сфері
11. Трудовий процес: сутність, класифікація та його раціоналізація

12. Поділ і кооперація праці на підприємстві
13. Умови праці та фактори їх формування
14. Визначення економічної ефективності від заходів із вдосконалення організації праці
15. Зміст, завдання, функції і принципи нормування праці. Об'єкти нормування праці
16. Робочий час та режим праці та відпочинку.
17. Класифікація витрат робочого часу та методи його вивчення
18. Ефективність праці: зміст та критерії оцінки
19. Поняття, значення і методи вимірювання продуктивності праці
20. Фактори продуктивності праці: поняття, сутність і типи
21. Резерви зростання продуктивності праці.
22. Управління продуктивністю праці на підприємстві
23. Вартість робочої сили, рівень життя та структура доходів населення
24. Заробітна плата: сутність та функції
25. Принципи і складові елементи організації оплати праці
26. Сутність планування праці. Методичні основи планування продуктивності праці
27. Планування і аналіз чисельності працівників та заробітної плати
28. Сутність витрат на робочу силу
29. Звітність з праці та нормативні документи
30. Аналіз обліку витрат на робочу силу
31. Проблеми оцінки вартості трудових ресурсів
32. Відображення витрат на робочу силу в рахунках бухгалтерського обліку
33. Аудит звітності з праці
34. Специфіка досліджень проблем трудової організації в умовах ринку
35. Сутність, цілі і задачі соціологічних досліджень у сфері праці
36. Регулюванні та вдосконалення соціально-трудова відносин
37. Історія виникнення Міжнародної організації праці
38. Мета, задачі та структура Міжнародної організації праці
39. Регулювання міжнародної міграції праці
40. Співпраця України з Міжнародною організацією праці

6. Методи навчання

З метою забезпечення кращого засвоєння здобувачами вищої освіти поточного матеріалу передбачається під час проведення лекції максимально тісно пов'язувати цей матеріал з реальним життям, наповнювати його конкретним змістом, відображати в ньому всі активні зміни, які відбуваються у системі статистичного обліку.

Для збільшення інтересу здобувачів вищої освіти до процесу навчання і підвищення їх уваги передбачається провести дискусії за певними темами. При аналізі найбільш гострих та проблематичних питань планується застосовувати метод “мозкового штурму”.

Окрім того, передбачається проведення проблемної лекції з використанням банку візуального супроводження, коли здобувачі вищої освіти мають можливість розглянути реальні первинні документи, методичні положення, інструкції.

При проведенні практичних занять за всіма темами передбачено організовувати бесіди по окремих питаннях теми, що розглядається на занятті, порівнювати теоретичний матеріал з реальними підходами за даними функціонуючих підприємств.

При вивченні дисципліни використовується метод презентації. Для участі в такому практичному занятті здобувачі вищої освіти готують інформацію за обраними темами рефератів та презентують їх на практичному занятті.

При проведенні практичних занять передбачено здійснювати аналіз реального стану соціально-трудових відносин в Україні, проводити різні розрахункові роботи з метою засвоєння основних методів, що дасть можливість здобувачам вищої освіти якомога більше наблизитися до реальної практики, моделювати ситуативні задачі, вирішувати тематичні задачі.

Під час самостійної роботи здобувачі вищої освіти готують реферати за актуальними темами, також передбачається, що здобувачі вищої освіти після виконання їх готувлять доповідь для публічного обговорення в аудиторії та проведення дискусії.

Систематично надаються консультації за питаннями з курсу «Економіка праці та соціально-трудові відносини».

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Еволюція поглядів на категорію «праця».
2. Праця як об'єкт вивчення дисципліни.
3. Предмет і завдання дисципліни.
4. Населення, показники його чисельності, складу та структури.
5. Трудові ресурси: сутність та показники виміру.
6. Трудовий потенціал: поняття, структура і показники оцінки.
7. Сутність соціально-трудових відносин.
8. Типи соціально-трудових відносин.
9. Фактори формування і розвитку соціально-трудових відносин.
10. Механізм функціонування системи соціально-економічних відносин.
11. Сутність, принципи й організація соціального партнерства.
12. Об'єднання підприємств на ринку праці.
13. Роль профспілок у соціально-трудових відносинах.
14. Держава в системі соціального партнерства.
15. Поняття ринку праці, його елементи.
16. Класифікація та сегментація ринку праці.
17. Функції ринку праці.
18. Моделі ринку праці.

19. Форми і види зайнятості.
20. Форми безробіття.
21. Регулювання зайнятості і державна політика в цій сфері.
22. Поняття, зміст і завдання організації праці.
23. Трудовий процес.
24. Об'єкти нормування праці.
25. Робочий час та режим праці та відпочинку.
26. Нормування праці.
27. Ефективність праці: зміст та критерії оцінки.
28. Поняття і значення продуктивності праці.
29. Показники і методи вимірювання продуктивності праці.
30. Управління продуктивністю праці на підприємстві.
31. Формування політики доходів в організаціях.
32. Сутність заробітної плати як економічної категорії.
33. Види, форми і системи оплати праці на підприємстві.
34. Формування фонду оплати праці на підприємствах.
35. Сутність планування праці.
36. Методичні основи планування продуктивності праці.
37. Планування і аналіз чисельності працівників.
38. Планування і аналіз заробітної плати.
39. Планування кар'єри.
40. Звітність з праці та нормативні документи.
41. Сутність і мета аудиту у трудовій сфері.
42. Проведення аудиторської перевірки.
43. Обробка й аналіз інформації, отриманої під час аудиторської перевірки.
44. Моніторинг стану соціально-трудової сфери.
45. Моніторинг оплати праці, доходів і рівня життя.
46. Моніторинг умов та охорони праці і соціально-психологічного клімату у трудових колективах.
47. Створення, розвиток і завдання Міжнародної організації праці.
48. Структура Міжнародної організації праці і її основні документи.
49. Методи роботи Міжнародної організації праці й основні сфери діяльності.
50. Співпраця України з Міжнародною організацією праці.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок здобувачем вищої

освіти з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в коледжі враховуються такі види робіт: навчальні заняття; самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач вищої освіти, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\left(\frac{\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) \right) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках

здобувачів вищої освіти, екзаменів книжках. **Присутність здобувачів вищої освіти на проведенні підсумкового контролю (екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен) оцінюється за національною шкалою. Для переведення результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамену), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамену), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить – **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамену).

*Підсумкові бали
навчальної дисципліни*

*Загальна кількість балів
(перед підсумковим
контролем)*

*Кількість балів за
підсумковим контролем*

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (екзамен) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (екзамену) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється відповідним факультетом. Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Здобувачам вищої освіти, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Здобувачі вищої освіти, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Коледжу. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Коледжу.

Вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка	Оцінка за	Оцінка за шкалою ECTS
--------	-----------	-----------------------

в балах	національною шкалою	Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно ("зараховано")	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80 – 89	Добре ("зараховано")	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
75 – 79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
65 –74	Задовільно ("зараховано")	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60 – 64		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
35–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1–34		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна література:

1. Назарова Г. В. Економіка праці : навчальний посібник [електронний ресурс] / за заг. ред. Г. В. Назарової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 330 с.
2. Шкільов О. В. Економіка праці і соціально-трудові відносини : підручник / О. В. Шкільов, О. Д. Балан, В. А. Ткачук, Є. О. Ланченко, І. П. Гаврилюк. – Київ : Компринт, 2015. – 749 с.
3. Карпіщенко О. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / О. І. Карпіщенко. – Суми; Сум. держ. ун-т, 2015. – 389 с.
4. Прасол В. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. для студентів економічних спеціальностей усіх форм навчання / В. М. Прасол; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва. ім. О. М. Бекетова. – 2-ге вид. доп. та перероб. – Х. : ХНУМГ, 2014. – 307 с.
5. Скворцов І. Б. Економіка праці й соціально-трудові відносини : навч. посіб. / І. Б. Скворцов, В. В. Войцеховська, О. Я. Загорецька, І. М. Дашко, М. І. Клімковський; ред.: І. Б. Скворцов; Нац. ун-т "Львів. політехніка". — Львів, 2016. – 265 с.
6. Черчик Л. М. Економіка праці й соціально-трудові відносини: теоретичний курс : підручник / Л. М. Черчик, Н. В. Коленда, С. М. Бортнік, І. В. Турчик, І. В. Шубала, О. М. Шубалий; ред.: Л. М. Черчик; Луц. нац. техн. ун-т, Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : РВВ Луц. НТУ, 2015. – 413 с.

Допоміжна література:

7. Багрова І. В. Економіка праці і соціально-трудові відносини : навч. посіб. / І. В. Багрова, Н. І. Редіна, О. О. Гетьман, Т. С. Яровенко; Дніпропетр. держ. фінанс. акад. - Дніпропетровськ, 2014. - 581 с.
8. Безродна С. М. Економіка праці і соціально-трудові відносини : збірник тестів і практичних завдань для студентів економічних спеціальностей / Безродна С. М. – Чернівці : ПБКФ «Технодрук», 2017. – 70 с.
9. Калина А. В. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / А. В. Калина; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. - Київ : Персонал, 2014. - 498 с.
10. Мікловда В.П. Економіка праці й соціально трудові відносини. Навч. посіб. / Мікловда В.П., Кубіній Н.Ю., Ножова Г.М., Голубка О.Я., Завадяк Р.І., Югас Е.Ф., Асаулюк Я.П., Данча О.О., Ціцак Л.М., Мінкович В.Т., Кубіній В.В. – Ужгород: УНУ, 2012. – 282 с.
11. Никифорак В. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. для студентів ВНЗ / В. А. Никифорак, Л. Д. Водянка, З. І. Кобеля, О. Я. Никифорак; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. - Чернівці : Рута, 2013. – 331 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

12. Офіційний портал Верховної Ради України: Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
13. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

14. Офіційний сайт «Вісник податкової служби України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua>.